

Türk milleti kendi hayat ve selâmetine müteveccih olduğuna kanaat edeceği teşebbüsâtı başatabilecek bir kudrete malikdir.
ATATÜRK

AKŞAM

Dünya milletleri arasında iyi geçinme olmazsa bir millet kendi kendisi için ne yaparsa yapısın huzurdan mahrumdur.
ATATÜRK

Sene 29 — No. 10079 — Fıatı her yerde 10 kuruştur.

PAZAR 10 Kasım 1946

Sahibi: Necmeddin Sadak — Yazı işlerini fiilen idare eden: C. Bildik — AKŞAM Matbaası

Eşsiz kahraman Atatürk! Vatan sana minnettardır

Onun dehâsi

Anadolunun parçalanma plânları, internasyonal konferans masalarının üstüne serilmiş bulunuyordu. Şark vilâyetlerinden Toroslara kadar uzanan bir Ermenistanın ve Karadenizde bir Pontos eyaletinin icat ve teşkili lüzumundan sarahatle bahsediliyordu. Ve şu dakikada Yunan ordusu, gene onların emir ve müsaadesiyle İzmir'i işgal etmiş, eski Aydın vilâyetinin en uzak hudutlarına doğru yayılma arzusu-nu gösteriyordu.

Demek ki, galip devletler yalnız eski Osmanlı İmparatorluğunu taklîmle kalmıyorlar. Türk milletini mahvetmek ve Türk ismini char'îta'îlem den silmek istiyorlar.

Su halde, bu cinâyete karar vermiş bir düşmandan halâ medet ummak, onu bir takım diplomatik icelliklele yola getirmeğe çalışmak, veyahut valvararak, boynun eğerek onun merhametini ve affını kazanmak istemek ahmakca bir zillet değil miydi?

Hayır, böyle bir denaeti general Mustafa Kemal'in ne aklı, ne vicdanı kabul ediyordu.

«Enebi bir devletin himaye ve sahabetini kabul etmek, insanlık evsından mahrumiyeti, aziz ve meskeneti hıtaftan başka bir şey değildir. Filhakika, bu derekeye düşmemiş olanların istiyerek başlarına bir cenabi efendi getirmelerine asla ihtimal verilemez.

Atatürk, Büyük Nutkunda diyor ki:

«Halbuki, Türkün haysiyet ve izzeti nefsi ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa mahvolsun evladır.

«Binaenaleyh, ya istiklâl, ya ölüm!

«İste, hafâsı hakikî istiyenlerin parolası bu olacaktır.

«Bir an için, bu kararın tabii katında ademî muvaffakiyete duçar olacağını farzedelim. Ne olacaktı? Esaret.

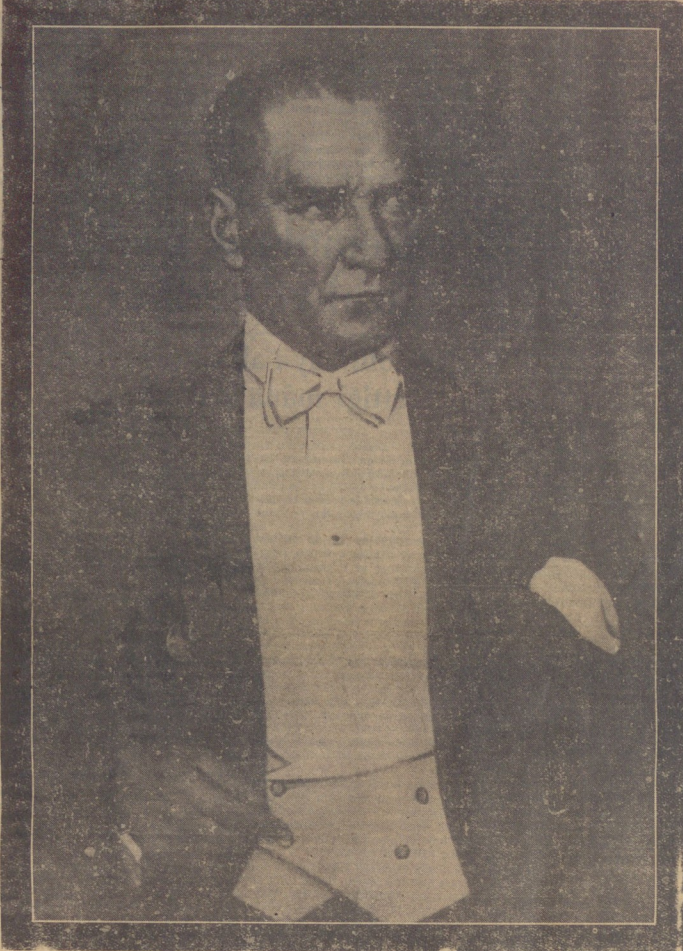
«Peki efendim; diğer kararlara mutavaat halinde netice bunun aynı değil miydi?

«Su fark ile ki, istiklâl için ölü-mü göze alan millet, insanlık haysiyet ve şerefine icabı olan bütün fedakârlığı yapmakla müteselli olur, ve bittabi, esaret zincirini kendi eliyle boynuna geçiren miskin, haysiyetsiz bir millete nazaran yâr ve ağır nazardan-ki mevkiî farklı olur.»

Ne sade, ne acık, ne dosdoğru bir muhakeme! İnsanım, âdetâ, «Kristof Kolomb'un yumurtası» parabolünü hatırlıyacağı geliyor. Lâkin, «aklı selim» in iki yolu yoktur ki... Muhakkak o dakikada, dört bir yarımdan tehlike ile sarıldığını hissedilen Anadolu köylüsünün de — gerçi müphem bir şekilde — millî suurunda tebellür eden düşünceler bunlardır.

Yüksek cihan diplomasisinin girift mantığıyla taban tabana zat olan bu karar ancak Türk milletinin tarihî realitelerine uygundu ve Mustafa Kemal'in bırak dehâsi bütün özünü bu realitelerden alıyordu.

Nasyonalist bir Fransız muharirri, kendi vatanının menfaatlerine mugayir olan hak ve hakikatleri, bunları, Fransızca değildir diye reddederdi ve yalnız Fransız göze hakikatini, Fransız göze hakikî doğru olduğunu söylerdi. Mustafa Kemal de ilk defa olarak (Türk hakikatleri) prensiplerinden azimet etti ve onun için muvaffak oldu. Onun dehâsi Türk vatanının topraklarından çıkmış, Türk vatanının topraklarına kök salmış bir heybetli ağaçtı. Onun içinde ki, vabancılarını Yakup Kadri Karaosmanoğlu (Arkası sahife 2; sütun 3 te)

Ismet İnönü'nün mesajı

Atatürk zor şartlar altında çalışmak için müstesna bir kudret kaynağıdır

Milletin dar zamanlarında günün geçici güçlüklerinden kurtulmağa uğraşırken ideal yolunda sebat etmeği esas tutmağa çalışırdı

Ankara 10 (Telefonla) — Her sene Atatürk'ün ölüm yıldönümü için bir ayrı sayı yayımlayan Yücel dergisi, yeni sayısı için Cumhuriyet başkanından bir mesaj rica etmiş; sayın İsmet İnönü aşağıdaki cevabı göndermiştir:

«Atatürk'ün yıldönümünü sizinle, hürmetle ve ibretle hatırlıyorum.

Atatürk'te çok zor işlerde, çok yakın beraberlikle çalıştım. Millî mücadele dedüğümüz devrin ve ondan sonraki zamanların benim içinde bulunduğum işlerinde, onun büyük yardımını benim başlıca kuvvetimdi. Hususî münasebetlerimiz çok yakındı. Onun kasım yıldönümü, benim için onun içinde hissedilen bir matem günüdür. Atatürk, yaşadığımız günler uzaklaştıkça, büyüklüğü, anlayışımızda daha ziyade kiyimlenince ve daha ziyade artacak bir varlıktır. Türk milleti, onu en temelli ıslahat kaplarını açmış onun büyük evladı olarak bütün tarihinde hürmet ve minnetle anacaktır.

«İbretle» evladının sebebi Atatürk'ün zor şartlar altında çalışmak için müstesna bir kudret kaynağı olduğunu hatırlatmaktadır.

Milletin dar zamanlarında, dar meselelerinde, günün geçici güçlüklerinden kurtulmağa uğraşırken ideal yolunda sebat etmeği esas tutmağa çalışırdı. Yücel mecmuasına bu az ve ekvaz yazılar için fırsat verdiğinizden dolayı teşekkür ederim.»

Bu sabahki merasim

Atatürk'ün aziz hâtrası her tarafta hürmetle anıldı

Buğün Atatürk'ün ölümünün sekizinci yıldönümüdür. Zaman geçtikçe aziz varlığın hasretini eksilmiyor, artıyor. Atatürk milletinin ruhunda her zaman fâzla yaşıyor.

Buğün yurdun her tarafında Büyük Kuartarının aziz hâtrası hürmetle anılmaktadır.

Şehrimizin bütün Halkevelerinde ve sair toplanış yerlerinde Atatürk'ün hâtrası için toplanış tertibi tedbir edilmiştir. Bu arada Eminönü Halkevinde de bir anlaşı toplanış yapılmıştır.

Saat dokuzu beş geçte C. H. P. Eminönü İnceci İdare Kurulu başkanı B. Atif Ödül toplanışını açarak hazır bulunanları Büyük Ölümlü hâtrasına hürmeten ayakta bes dakika süküta davet etmiştir. Bundan sonra Halkevi başkanı B. Feridun Dirmetkin, Atatürk hakkındaki bir konuşma yapmış ve mütaakiben Cumhurbaşkanı İnönü'nün Atatürk'ün ölümü münasebetiyle yayınladığı beyanname okunmuştur. Bundan sonra da toplanış Sarayburnu parkına gidilmiş ve Ebedî Şef'in heykeline celenk konulmuştur.

Bu sabah Beyoğlu Halkevinde de bir toplanış yapılmıştır. Saat 9.05 te toplanış açılıp bes dakika ibtiram süküta yapıldıktan sonra Ev başkanı B. (Arkası sahife 2, sütun 4 de)

Atatürk'ün Türk gençliğine hitabesi

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevduiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden, mahrum etmek istiyecek, dahill ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmüyeceksin! Bu imkân ve şerait çok namâsâit bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kasdedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mütessilli olabilirler. Celben ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersaneleri girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi büflil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere memleketin dahilinde, iktidara sahibolanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri, şahsî menfaatlerini müstevhillerin siyasi emelleleriyle tevhide edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İste bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asıl kanda mevcuttur!

Ismet İnönü'nün millete hitabesi

Büyük Türk milletine;

Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletinin iltiham kolları üstünde Ulu Atatürk'ün fânî vücudu istirahat yerine tevdi edilmiştir. Hakikatte yattığı yer, Türk milletinin Onun için aşk ve iltiharla dolu olan kahraman ve vefalı göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve haksız itham ölünde meydana atılmış, Türk milletinin masum ve haklı olduğunu iddia ve ilân etmiştir. İlk önce ehemmiyeti kavranmamış olan gur seisi, asla yıpranmayan bir kuvvetle nihayet bütün cihanın suuru-na nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra da, Atatürk, ömrünü yalnız Türk milletinin haklarını, insaniyete ezeli hizmetlerini ve tarihe hakikettiki mezyetlerini ispat etmekle geçirmiştir. Milletimizin büyüklüğüne, kudretine, faziletine, medeniyet vazifelerine sarsılmaz ikkadı vardır. «Ne mutlu Türküm diyene» dediği zaman kendi engin ruhunun, hiç sınımlanmayan askını ne mânalı bir surette hülâsa etmiştir.

Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan insanlığın en mükemmeli ve en temiz zihniyetleriyle mücehhez modern bir devlet haline getirmek Onun başlıca kavgısı olmuştur. Teşkilâtî esasîyemizde ve bugün hizmet başında, irfan muhitinde ve geniş halk içinde bulunan bütün vatandaşların vicdanlarında yerleşmiş olan lâik, milliyetçi, halke, inkılâpçı, devletçi, cumhuriyetçi, bize bütün evsafıyla Atatürk'ün en kıymetli emanetidir.

Ufulündenberi Atatürk'ün aziz adı ve hâtrası, bütün halkımızın en candan duygularıyla sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün millette kendisini gösterdiğimiz samimî bağlılık,

devlet ve milletimiz için kudret ve vefanın belâğı misalidir. Türk milletinin aziz Atatürk'e gösterdiği sevgi ve saygı, onun için Atatürk gibi bir evlat yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir.

Atatürke tâzim vazifemizi ifa ettiğimiz bu anda, halkımıza, kalbinden gelen sükran duygularını ifade etmeli, ödenmesi lâzım bir borç saydım.

Milletler arasında kardeşçe bir insanlık havası Atatürk'ün en kıymetli idealidir. Bütün dünyada ölümlüğünü gördüğü iltiham insanlığın âtisi için ümit verici bir müjde olarak selâmlarım. Bu sözlerim, yazıları ve toprağımızda sövalye askerleri ve mümtaz şahsiyetleriyle yazımıza iltiham eden büyük milletlere, Türk milleti adına şükranlarımız ifadesidir.

Devletimizin bânisi ve milletimizin fedakâr, sadık hâdimi, insanlık idealinin aşık ve mümtaz siması,

**Essiz kahraman Atatürk!
Vatan sana minnettardır.
Bütün ömrünü hizmetine verdğin Türk Milletiyle beraber senin huzurunda fâzile ile eşliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz hâtrân sîmmez meşale olarak ruhlarmıza daima ateşli ve uyanık tutacaktır.**

Ankara — 21. 11. 1938

**Reisicumhur
İsmet İnönü**

Londra radyosunda

Londra 10 (R) — Londra radyosu bu sabahki yayınında Atatürk'ün ölümünün yıldönümü münasebetiyle evvelâ matem havasını camıştı. Bundan sonra G. Deeds'in ağşam saat 18.30 da Atatürk hakkında bir konuşma yapacağını bildirmiştir.